

УДК 338.2

Биконя О.С., к.е.н.
*ДУ «Інститут економіки та прогнозування
Національної академії наук України»*

ТЕХНОЛОГІЧНІ ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОСИСТЕМИ УКРАЇНИ

При формуванні інноваційної екосистеми України доцільно розглянути досвід ЄС. Одним із дієвих інструментів у Європі, що використовувався для підвищення рівня конкурентоспроможності на світових ринках, були технологічні платформи. Концепція технологічних платформ з'явилася в Європейському Союзі ще у 2003 році [1]. Основний обсяг наукових досліджень і розробок (ДіР) в країнах ЄС здійснюється в межах Рамкових програм ДіР та програми «Єврика». У період з 2007 по 2013 рр. діяла 7-а Рамкова програма ЄС. Протягом даного періоду європейські технологічні платформи добре себе зарекомендували як інструмент координації різних зацікавлених сторін при впровадженні масштабних технологічних інновацій.

Європейські технологічні платформи (European Technology Platforms, ETPs) являють собою інструмент об'єднання зусиль науки, держави та бізнесу для формування спільного бачення та узгодження пріоритетів досліджень та інновацій у певній сфері [2].

Зазначивши вищесказане, розглянемо можливості та основні задачі, що можна вирішувати за допомогою технологічних платформ для формування інноваційної екосистеми України. Серед основних викликів для різних галузей промисловості можна виділити такі:

1. Технологічна відсталість та низький рівень впровадження інновацій. Так, в галузі машинобудування досить частим є орієнтир на традиційні рішення. Відповідно відбувається менше впровадження інноваційних технологій.

2. Розрив або недостатня взаємодія між науково-дослідними установами, університетами та промисловими підприємствами. Інноваційні розробки досить часто залишаються без комерціалізації.

3. Проблеми фінансування та доступу до інвестицій. Багато промислових підприємств стикаються у своїй діяльності з високими капітальними витратами, недостатністю коштів для проведення прототипування, технологічними ризиками.

4. Відсутність або недостатня координація між учасниками ланцюга вартості. Виробники устаткування, постачальники сировини та комплектуючих, інжинірингові компанії не завжди взаємодіють ефективно.

5. Нормативні бар'єри та проблеми стосовно вимог технічного регулювання. Відсутність гармонізованих та узгоджених стандартів, процедура сертифікації та вимоги до екодизайну в країнах ЄС можуть створювати значні перепони для виходу на зовнішні ринки.

За допомогою технологічних платформ можна розв'язувати певні проблеми впровадження інновацій та формуванні інноваційної екосистеми. Так, досвід ЄС показав, що можна більш ефективно формувати стратегічні дослідницькі програми, вирішувати питання фінансування, координації проєктів, стимулювання трансферу технологій та

технічного регулювання. Наприклад, European Technology and Innovation Platform Bioenergy (ETIP Bioenergy) являє собою спеціалізовану платформу, що направлена на розвиток біоенергетики, відновлюваних біопалив та суміжних технологій [3]. Це досить дієва та ефективна платформа впровадження технологій біоенергетики. Ще однією ефективною платформою стосовно вирішення питань ДіР є Strategic Technologies for Europe Platform (STEP), що має на меті координувати інвестиції у ключові технології за допомогою різних джерел фінансування [4].

Отже, такий інструмент, як технологічна платформа, можна використовувати для збільшення ефективності координації, стратегічного планування та фінансування в технологічно орієнтованих галузях.

Розглянемо можливості використання даного інструменту для підвищення рівня ДіР та комерціалізації вітчизняних наукових розробок Національної академії наук України, а також провідних університетів. Серед основних можливостей слід зазначити наступні:

1. Перспективним є створення українсько-європейської платформи для розробки та впровадження технологій. Наприклад, приєднатися або створити національний підрозділ ETIP Bioenergy. Україна може стати членом цієї платформи, через яку українські підприємства та дослідники братимуть участь у формуванні стратегій, обмінюватимуться кращими практиками, братимуть участь у міжнародних проектах.

2. Підвищення рівня координації демонстраційних і пілотних проектів з інноваційним обладнанням. За допомогою платформи можна координувати спільні проекти.

3. Використовувати фінансові інструменти ЄС (гранти, програми ДіР, інвестиції). Платформа може спростити для стейкхолдерів доступ до фінансування програм Horizon Europe, регіональних фондів тощо.

4. Зробити більш ефективним технічний трансфер, стандартизацію, впровадити кращі практики. Через платформу можна передавати передові технології з ЄС у вигляді ліцензій, спільних розробок, консорціумів. Також формувати стандарти якості, екологічності, сертифікаційні процедури, які відповідатимуть європейським вимогам. У машинобудуванні це може означати уніфікацію модульних компонентів, забезпечення сумісності обладнання.

5. Залучення стейкхолдерів з усієї «ланки вартості». Платформа об'єднує виробників обладнання, дослідницькі інститути, агентства підтримки бізнесу, інвесторів. Це створює «екосистему інновацій», де різні компоненти добре інтегровані.

6. Прискорити оцінку життєздатності технологій. В межах платформи можна стандартизувати оцінювання технології за рівнем технологічної готовності, за вартістю виробництва, екологічними показниками тощо. Це допоможе відсівати малоефективні варіанти та фокусуватися на найбільш перспективних технологіях машинобудування.

Враховуючи вищезазначене, можна дійти висновку, що в сучасних умовах глобальних викликів та інтеграційних процесів виникає необхідність швидко реагувати на зміни та бути конкурентоспроможним. Одним із факторів підвищення рівня конкурентоспроможності різних галузей економіки є впровадження інновацій. Тому постає питання про розвиток інноваційної екосистеми України та використання вже перевірених в ЄС інструментів.

Список використаних джерел:

1. European Commission Forth Status Report on the European Technology Platforms. Harvesting the Potential. Luxembourg, 2009. 108p.
2. The CORDIS European Technology Platforms service. European Commission. URL: <https://cordis.europa.eu/article/id/24919-a-relaunched-updated-technology-platforms-service-on-cordis>
3. European Technology and Innovation Platform Bioenergy. URL: <https://www.etipbioenergy.eu/>
4. Strategic Technologies for Europe Platform. European Union. URL: https://strategic-technologies.europa.eu/index_en